

Feedback van de Vlaamse Erfgoedbibliotheek op de invulling van de criteria in de uitvoeringsbesluiten
versie 20170222

INLEIDING

De indeling van collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties worden momenteel geconcretiseerd in een uitvoeringsbesluit. Hiervoor vraagt de Vlaamse administratie input van de sector (en dus ook de Vlaamse Erfgoedbibliotheek). Dit document bundelt de feedback vanwege de sector van erfgoedbibliotheek.

Ook in het cultureel-erfgoeddecreet van 2012 werden deze criteria (in licht gewijzigde terminologie) gehanteerd om erfgoedinstellingen op een landelijk of regionaal niveau in te delen, of om een kwaliteitslabel toe te kennen. Deze teksten waren echter uitsluitend gericht op de indeling van musea of cultureel-archiefinstellingen (erfgoedbibliotheek waren uitgesloten). Hieronder volgen:

- Enkele algemene opmerkingen m.b.t. de specificiteit en eigenheid van de erfgoedbibliotheeksector t.o.v. de museum- en archiefsector. We vragen dat deze opmerkingen worden meegenomen in het uitvoeringsbesluit van het nieuwe decreet.
- Een gedetailleerd overzicht van deze criteria zoals beschreven in het huidige [uitvoeringsbesluit](#) en de [handleiding](#) bij het decreet (2012).
  - Criteria zonder opmerkingen of commentaar werden zo overgenomen en kunnen behouden blijven.
  - Aanvullingen op bestaande criteria werden toegevoegd en geel gemarkeerd.
  - Indien wij denken dat de criteria voor erfgoedbibliotheek moeten afwijken van de musea of archieven, werd dit aangeduid in een commentaarveld.

ALGEMENE AANDACHTSPUNTEN

- Het CE-decreet en uitvoeringsbesluit uit 2012 relateren de waarde van een erfgoedcollectie in sterke mate aan de uniciteit van de objecten en de collecties. Erfgoedbibliotheken bewaren in de regel ook gepubliceerd erfgoed, wat impliceert dat de objecten niet altijd uniek zijn in de letterlijke zin van het woord. De verzameling van de objecten, de (deel)collecties, kunnen dit wel zijn. Erfgoedbibliotheekcollecties dienen dus ook te worden bekeken vanuit andere oogpunten, zoals de specificiteit, de volledigheid en interne samenhang.
- De 'publieksgerichte functie' wordt in het CE-decreet en uitvoeringsbesluit uit 2012 sterk ingevuld vanuit een museale context. Een museum maakt een selectie uit de eigen collectie, stelt deze selectie permanent of tijdelijk tentoon, en valoriseert zo het eigen wetenschappelijk onderzoek op deze collectie voor een breed en divers publiek (met speciale aandacht voor kinderen en jeugd). De rol van erfgoedbibliotheken verschilt hiervan:
  - Erfgoedbibliotheken hebben doorgaans geen 'permanente opstelling'.
  - Alle objecten in erfgoedbibliotheken zijn wel permanent beschikbaar voor consultatie voor het publiek in de leeszaal (of eventueel digitaal). Dit vormt de kern van de publiekswerking. Daarnaast wordt de collectie en de werking van de erfgoedbibliotheek op verschillende andere manieren gevaloriseerd en gepresenteerd: ontsluiting in de catalogus, via de website, tijdelijke tentoonstellingen, lezingen, workshops, ... Dit gebeurt zowel door de instelling zelf, als door de gebruikers van de bronnen.
  - Erfgoedbibliotheken zijn in de eerste plaats gericht op het bereiken van belanghebbenden zoals professionele onderzoekers (bv. academici), niet-professionele onderzoekers (bv. heemkundigen), auteurs, kunstenaars enz. Ze faciliteren en stimuleren het onderzoek, de projecten en tentoonstellingen van anderen, o.a. via de terbeschikkingstelling van de collectie in de leeszaal, digitalisering of via bruikleen, en de collecties zijn normaliter toegankelijk aan het grote publiek op afspraak.
  - In vele gevallen is de leeszaal van een erfgoedbibliotheek niet toegankelijk zonder toezicht van een volwassene voor kinderen en min 18-jarigen. Dit publiek wordt eerder bereikt via afzonderlijke en tijdelijke activiteiten als workshops, presentaties, tentoonstellingen, ...

CRITERIA

BELANG VAN DE COLLECTIE CULTUREEL ERFGOED

Criteria voor indeling op landelijk niveau

- Beschikken over een collectie cultureel erfgoed die van landelijk of internationaal belang is. Dit wordt beoordeeld aan de hand van:
  - de oorsprong, de samenstelling, de samenhang, het profiel en de waarde van de collectie cultureel erfgoed;
  - de positionering van de collectie cultureel erfgoed ten opzichte van andere relevante spelers in binnen- en buitenland.
  - Als bijkomend criterium voor de culturele archiefinstellingen geldt dat zij om ingedeeld te kunnen worden bij het Vlaamse niveau, archiefbestanden met een geografische spreiding over Vlaanderen moeten verzamelen.
  - **Toevoegen: voor de erfgoedbibliotheken geldt dat zij om ingedeeld te kunnen worden bij het Vlaamse niveau, collecties met een geografische spreiding over Vlaanderen moeten verzamelen.**

Criteria voor indeling op regionaal niveau

- Beschikken over een collectie cultureel erfgoed inhoudelijk of thematisch van regionaal belang. Dit wordt beoordeeld aan de hand van:
  - de oorsprong, de samenstelling, de samenhang, het profiel en de waarde van de collectie cultureel erfgoed;
  - de positionering van de collectie cultureel erfgoed ten opzichte van andere relevante spelers in Vlaanderen en regio.
  - **Toe te voegen: ook voor regionale indeling is een verzamelbeleid, met geografische spreiding over de respectievelijke regio, een vereiste**

Criteria voor behalen van een kwaliteitslabel

- beschikken over een collectie cultureel erfgoed die door de onderlinge samenhang en het profiel ervan, de verbanden en de context, de mogelijke uniciteit of de materiele waarde ervan door en voor een cultureel-erfgoedgemeenschap voldoende belangrijk wordt geacht om in een collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisatie te worden ondergebracht
- het eigendoms- of genotsrecht voor een langere periode van de kern van de collectie cultureel erfgoed;
- statuten waarin de bestemming van de collectie cultureel erfgoed staat ingeschreven bij ontbinding van de organisatie, in geval de collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisatie is ondergebracht in een privaatrechtelijke rechtspersoon.

INFRASTRUCTUUR

Criteria voor indeling op landelijk niveau

Het beschikken over voldoende geschikte infrastructuur om de basisfuncties op een landelijk of internationaal niveau uit te oefenen:

- a. een museum beschikt hiertoe minstens over:
  - i. een ruimte voor depot en conserveringsactiviteiten;
  - ii. een ruimte voor de permanente opstelling van de collectie cultureel erfgoed;
  - iii. een afzonderlijke ruimte voor tijdelijke tentoonstellingen;
  - iv. een ruimte voor de bibliotheekcollectie, het archief en de documentaire verzameling;
  - v. een ruimte voor publieksactiviteiten;
  - vi. voorzieningen voor de ontvangst van het publiek;
  - vii. faciliteiten die het mogelijk maken het cultureel erfgoed te raadplegen dat niet wordt tentoongesteld;
  - viii. signalisatie in en naar het gebouw;
- b. een culturele archiefinstelling beschikt hiertoe minstens over:
  - i. een ruimte voor depot en conserveringsactiviteiten;
  - ii. een consultatieruimte voor de raadpleging van de collectie cultureel erfgoed;
  - iii. een ruimte voor publieksactiviteiten;
  - iv. voorzieningen voor de ontvangst van het publiek;
  - v. signalisatie in het gebouw;
- c. Toevoegen: een erfgoedbibliotheek beschikt hiertoe minstens over:
  - i. een ruimte voor depot en conserveringsactiviteiten;
  - ii. een consultatieruimte voor de raadpleging van de collectie cultureel erfgoed;
  - iii. een ruimte voor publieksactiviteiten;
  - iv. voorzieningen voor de ontvangst van het publiek;
  - v. signalisatie in en naar het gebouw;

Opmerking [EW(1)]: Cfr archieven

Criteria voor indeling op regionaal niveau

Geen criteria m.b.t. infrastructuur teruggevonden

Criteria voor behalen van een kwaliteitslabel

Beschikken over voldoende geschikte infrastructuur om de basisfuncties uit te oefenen.

UITVOEREN FUNCTIES: personeel

Criteria voor indeling op landelijk niveau

Het beschikken over voldoende personeel om de basisfuncties op landelijk of internationaal niveau uit te oefenen:

- een voltijdse conservator of archivaris of bibliothecaris die houder is van een diploma hoger onderwijs en die zijn deskundigheid kan bewijzen;
- minstens vier voltijdse equivalenten stafmedewerkers met een diploma hoger onderwijs die belast zijn met de coördinatie van de uitoefening van de basisfuncties en het zakelijk beheer;
- voldoende professionele medewerkers om de basisfuncties uit te oefenen;

Criteria voor indeling op regionaal niveau

Een personeelsformatie die minimaal bestaat uit:

- een voltijdse conservator archivaris of bibliothecaris die houder is van een diploma hoger onderwijs en zijn deskundigheid kan bewijzen;
- minstens één voltijds equivalent stafmedewerker met een diploma hoger onderwijs die belast is met de uitoefening van een of meer basisfuncties;
- voldoende professionele medewerkers om de basisfuncties uit te voeren.

Criteria voor behalen van een kwaliteitslabel

Beschikt over voldoende personeel om de basisfuncties uit te oefenen:

- ten minste een halftijdse conservator, archivaris of bibliothecaris die de dagelijkse leiding waarneemt en houder is van een diploma hoger onderwijs en die zijn deskundigheid kan bewijzen;
- gekwalificeerd personeel, met een diploma hoger onderwijs of een bewijs van verworven competenties, om de basisfuncties te vervullen, waarvan ten minste één voltijds equivalent stafmedewerker;
- voldoende professionele of vrijwillige medewerkers die beschikken over de juiste vaardigheden om kwaliteitsvol te werken;

UITVOEREN FUNCTIES: digitaal erfgoed

Criteria voor indeling op landelijk niveau

Het beleid met betrekking tot digitaal cultureel erfgoed

Dit betreft zowel het beleid met betrekking tot gedigitaliseerd als digital born cultureel erfgoed. De organisatie dient hierbij oog te hebben voor het duurzame karakter van zowel de archivering, de ontsluiting als de uitwisseling van digitale collecties.

Van een organisatie ingedeeld bij het Vlaamse niveau wordt een doordachte digitaliseringsstrategie verwacht, die verzekert dat digitalisering een integraal deel uitmaakt van alle basisfuncties.

Criteria voor indeling op regionaal niveau

Geen criteria m.b.t. digitaal erfgoed teruggevonden

Criteria voor behalen van een kwaliteitslabel

Geen criteria m.b.t. digitaal erfgoed teruggevonden

UITVOEREN FUNCTIES: landelijke reikwijdte

Criteria voor indeling op landelijk niveau

Een werking uitbouwen met een landelijke reikwijdte die relevant is voor Vlaanderen. Het museum of de culturele archiefinstelling **of de erfgoedbibliotheek** moet zich met die werking binnen een internationale context begeven en internationale expertise binnen brengen in de cultureel-erfgoedgemeenschap of het cultureel-erfgoedveld. Dit wordt beoordeeld aan de hand van:

1. het bereik en de schaalgrootte van de werking;

*Om ingedeeld te kunnen worden bij het Vlaamse niveau is het belangrijk dat het museum of de culturele archiefinstelling **of de erfgoedbibliotheek** een werking ontplooit met een landelijke reikwijdte en dat de werking relevant is voor Vlaanderen. Dit drukt geen waardeoordeel uit maar wijst op de intenties en de schaalgrootte van de werking en hangt samen met de relevantie van het thema waarrond het museum of de culturele archiefinstelling **of de erfgoedbibliotheek** zijn werking ontplooit.*

2. het internationale netwerk en de internationale activiteiten.

De organisatie begeeft zich met zijn werking in een internationale context, werkt samen en wisselt kennis en expertise uit met binnen- en buitenlandse partnerorganisaties. Deze kennis wordt gedeeld met de cultureel-erfgoedgemeenschap en het cultureel-erfgoedveld.

Criteria voor indeling op regionaal niveau

Het museum of de culturele archiefinstelling **of de erfgoedbibliotheek** bouwt een werking uit met een regionale reikwijdte. Het museum of de culturele archiefinstelling **of de erfgoedbibliotheek** moet zich met die werking binnen een regionale context begeven en expertise binnenbrengen in de cultureel-erfgoedgemeenschap.

Criteria voor behalen van een kwaliteitslabel

Geen criteria m.b.t. reikwijdte teruggevonden

Opmerking [EW(2)]: Liever één overkoepelend begrip dan museum/archief/bib

UITVOEREN FUNCTIES: expertisedeling

Criteria voor indeling op landelijk niveau

Het museum of de culturele archiefinstelling of de erfgoedbibliotheek stelt de kennis en expertise op het vlak van de uitoefening van een of meer basisfuncties op een actieve en receptieve manier ter beschikking van de cultureel-erfgoedgemeenschap en het cultureel-erfgoedveld.

Criteria voor indeling op regionaal niveau

Het museum of de culturele archiefinstelling of de erfgoedbibliotheek stelt de kennis en expertise op een actieve en receptieve manier ter beschikking van de cultureel-erfgoedgemeenschap. Dit wordt beoordeeld aan de hand van:

- o voldoende kennis en expertise in verhouding tot de collectie cultureel erfgoed bezitten om de basisfuncties kwaliteitsvol uit te oefenen;
- o de wijze waarop het museum of de culturele archiefinstelling zijn kennis, expertise en middelen op het vlak van de uitoefening van één of meerdere basisfuncties ter beschikking stelt van de cultureel-erfgoedgemeenschap, zowel geografisch, thematisch als methodisch.

Criteria voor behalen van een kwaliteitslabel

Geen criteria m.b.t. expertisedeling teruggevonden

Opmerking [SC3]: Dit is het opnemen van een 'rol'; hoort in het nieuwe decreet niet meer bij de criteria.

UITVOEREN FUNCTIES: duurzaamheid en maatschappelijke en culturele diversiteit

Criteria voor indeling op landelijk niveau

Het museum of de culturele archiefinstelling onderneemt initiatieven met het oog op duurzaamheid en maatschappelijke en culturele diversiteit.

Criteria voor indeling op regionaal niveau

Het museum of de culturele archiefinstelling levert inspanningen inzake diversiteit op het vlak van programmering, participatie, personeelsbeleid en bestuur

Criteria voor behalen van een kwaliteitslabel

Geen criteria m.b.t. duurzaamheid en diversiteit teruggevonden

FUNCTIE 'HERKENNEN EN VERZAMELEN'

Deze functie omvat de taken die betrekking hebben op het herkennen en verzamelen van cultureel erfgoed.

- Met het benoemen en in kaart brengen wordt het niet gestandaardiseerd op zoek gaan en vaststellen van de aanwezigheid van potentieel erfgoed bedoeld.
- Registreren en documenteren houdt het op een gestandaardiseerde manier beschrijven van het cultureel erfgoed in (metadatering, systematisch documenteren, contextualiseren ...).
- Waarderen betekent het op een beargumenteerde en verifieerbare wijze uitspraken doen over de waarden van het erfgoed.
- Verwerven, selecteren en herbestemmen houdt de beslissing in over welk erfgoed men wil doorgeven, voor roerend erfgoed betreft dit ook het verzamelen en zo nodig herbestemmen of afstoten.

Criteria voor indeling op landelijk niveau

Uitoefenen van de basisfunctie op een kwaliteitsvolle manier en daarbij de internationaal aanvaarde standaarden hanteren. Dit wordt beoordeeld aan de hand van:

- Het collectiebeleid, rekening houdend met het profiel en de samenhang van de collectie, de en het verwervings- en afstotingsbeleid;
- De wijze waarop dit beleid is beschreven en geïntegreerd in het collectieplan.
- De wijze waarop de collectie geïnventariseerd is; daarbij beschikken over een **online catalogus** waarvan de informatie toegankelijk is voor verschillende gebruikers.

Van musea ingedeeld bij het Vlaamse niveau wordt niet enkel verwacht dat de collectie **volledig** geregistreerd is volgens de gangbare normen, maar ook dat de collectieadministratie digitaal gebeurt. Dit omvat de gehele administratie met betrekking tot het beheer van de collectie, met inbegrip van de collectiemobiliteit en **conditierapportering**.

Het beheersysteem moet toegankelijk zijn voor meerdere gebruikers, zodat men niet afhankelijk is van de aanwezigheid van bepaalde personeelsleden om het systeem te kunnen beheeren en raadplegen. Dit betekent niet alleen dat meerdere personeelsleden toegang tot het systeem hebben, maar ook dat ze weten hoe het systeem te gebruiken.

Criteria voor indeling op regionaal niveau

Uitvoeren van de basisfunctie op een kwaliteitsvolle en evenwichtige manier binnen een regionale profilering van de werking. Dit wordt beoordeeld aan de hand van:

- **een beleidsplan** (niet expliciet vernoemd);
- beschikken over een geautomatiseerde collectieregistratie waarin de helft werd geregistreerd voor de velden van de minimale registratie.

Criteria voor behalen van een kwaliteitslabel

Vervullen van de basisfunctie. Dit wordt beoordeeld aan de hand van:

Opmerking [SC4]: De volledige registratie van collecties op itemniveau is absoluut het streven van een bibliotheek. Maar gezien de vele duizenden objecten, en de grote achterstanden op het vlak van registratie (o.a. van nieuwe schenkingen) is dit voor de meeste erfgoedbibliotheken een onmogelijke opdracht.

Opmerking [SC5]: Het is onmogelijk (en overbodig) voor erfgoedbibliotheken om de conditie van elk object (boek) afzonderlijk en in detail te registreren.

Opmerking [SC6]: We vinden een collectieplan een te hoge voorwaarde voor regionale erkenning. Zelfs de grote bibliotheken (en ook musea en archieven) zijn hier slechts heel recent mee aan de slag gegaan. Een beleid moet wel aanwezig/aantoonbaar zijn, bv. via een algemeen beleidsplan.

- een beleidsplan

- een inventaris van de collectie cultureel erfgoed, opgesteld volgens de internationale beschrijvingsstandaarden, in geval van een museum
- OF een bestandsoverzicht van de collectie cultureel erfgoed, opgesteld volgens de internationale beschrijvingsstandaarden, in geval van een culturele archiefinstelling;
- OF een catalogus van de collectie cultureel erfgoed, opgesteld volgens de internationale beschrijvingsstandaarden, in geval van een erfgoedbibliotheek.

Opmerking [SC7]: We vinden een collectieplan een te hoge voorwaarde voor het behalen van een kwaliteitslabel. Zelfs de grote bibliotheken (en ook musea en archieven) zijn hier slechts heel recent mee aan de slag gegaan.

FUNCTIE 'BEHOUDEN EN BORGEN'

Deze functie omvat de taken die betrekking hebben op het behouden en borgen van cultureel erfgoed: het verzekeren van het voortbestaan van cultureel erfgoed door het in adequate omstandigheden te bewaren, te conserveren, te restaureren, te actualiseren, te borgen en door te geven.

Criteria voor indeling op landelijk niveau

Uitoefenen van de basisfuncties op een kwaliteitsvolle manier en daarbij de internationaal aanvaarde standaarden hanteren. Dit wordt beoordeeld aan de hand van:

- de materiële toestand van de collectie cultureel erfgoed, de actieve en passieve maatregelen tot behoud ervan en de wijze waarop deze maatregelen afgestemd zijn met het collectieplan; Van het behoud en beheer wordt niet alleen verwacht dat de collectie op een kwaliteitsvolle wijze bewaard, onderhouden en beheerd wordt, maar ook dat geïnvesteerd wordt in actuele technieken om de collectie zo effectief en efficiënt (niet enkel op financieel vlak, maar bv. ook vanuit het oogpunt van duurzaamheid) te beheren.
- het beschikken over een veiligheids- en calamiteitenplan en de kwaliteit ervan;

Opmerking [SC8]: Van een landelijk erkende erfgoedbibliotheek verwachten we dat het beleid m.b.t. preservering en conservering is terug te vinden in een formeel beleidsdocument. Dit kan een afzonderlijke nota zijn, of geïntegreerd in het collectie(beleids)plan

Criteria voor indeling op regionaal niveau

Het museum voert de basisfuncties kwaliteitsvol uit. Dit wordt beoordeeld aan de hand van:

- de verhouding met de regionale profilering van de werking;
- de mate waarin de verschillende deelaspecten van de werking bijdragen tot de verwezenlijking van de missie en de doelstellingen van de cultureel erfgoedorganisatie;
- de mate waarin de verschillende deelaspecten van de werking op elkaar afgestemd zijn;
- een kwaliteitsvol preventief, passief en actief beleid m.b.t. behoud en beheer van de collectie;
- de toegankelijkheid van de collectie cultureel erfgoed;
- de werking ten aanzien van het publiek.

Opmerking [SC9]: Ook van een regionaal erkende erfgoedbibliotheek denken we dat het beleid m.b.t. preservering en conservering terug te vinden moet zijn in een formeel beleidsdocument. Dit kan een afzonderlijke nota zijn, of geïntegreerd in het collectie(beleids)plan

Criteria voor behalen van een kwaliteitslabel

De basisfuncties vervullen en daarbij worden aan het cultureel erfgoed aangepaste, algemeen aanvaarde internationale standaarden en kwaliteitsvolle, dynamische werkvormen en -methoden gehanteerd. Om dit te beoordelen toont een collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisatie aan dat ze beschikt over

- een beschrijving van de materiële toestand van de collectie cultureel erfgoed en over een beschrijving van de actieve en passieve maatregelen tot behoud van de collectie cultureel erfgoed;

Opmerking [SC10]: We vinden dit een te hoge voorwaarde voor het behalen van een kwaliteitslabel. Dit kan wel een criterium voor landelijke indeling zijn

FUNCTIE 'ONDERZOEKEN'

Deze functie omvat de taken die betrekking hebben op het onderzoeken van cultureel erfgoed en van cultureel-erfgoedwerking of het stimuleren en faciliteren ervan.

Criteria voor indeling op landelijk niveau

Uitoefenen van de basisfuncties op een kwaliteitsvolle manier en daarbij de internationaal aanvaarde standaarden hanteren. Dit wordt beoordeeld aan de hand van:

- het uitvoeren van eigen wetenschappelijk onderzoek over de collectie cultureel erfgoed;
- derden stimuleren en faciliteren tot het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek over de collectie cultureel erfgoed;
- het ontsluiten van het wetenschappelijk onderzoek, ondermeer door het te gebruiken als basis voor de presentatie van de collectie cultureel erfgoed

Criteria voor indeling op regionaal niveau

Vervullen van de basisfunctie. Dit wordt beoordeeld aan de hand van:

- wetenschappelijk onderzoek over de collectie cultureel erfgoed ondersteunt of uitvoert;

Criteria voor behalen van een kwaliteitslabel

De basisfuncties vervullen en daarbij worden aan het cultureel erfgoed aangepaste, algemeen aanvaarde internationale standaarden en kwaliteitsvolle, dynamische werkvormen en -methoden gehanteerd. Om dit te beoordelen toont een collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisatie aan dat ze:

- wetenschappelijk onderzoek over de collectie cultureel erfgoed ondersteunt of uitvoert;

Opmerking [SC11]: Dit vraagt om nuancering.

Medewerkers in erfgoedbibliotheek doen aan wetenschappelijk onderzoek in functie van de deskundige uitvoering van hun eigen functie (collectievorming, behoud en beheer, publiekswerking, ...). Van deze medewerkers wordt verwacht dat ze de stand van zaken in hun vakdomein opvolgen. Doorgaans verrichten ze NIET NOODZAKELIJK wetenschappelijk onderzoek aan sich op de eigen collectie. Erfgoedbibliotheek zijn in essentie wel gericht op het faciliteren en stimuleren van onderzoek door derden.

Opmerking [SC12]: Dit vraagt om nuancering.

Het ontsluiten van wetenschappelijk onderzoek is een kernopdracht van iedere erfgoedbibliotheek, met die nuance dat dit niet uitsluitend gaat om wetenschappelijk onderzoek dat is gebeurd op basis van de eigen collectie. Ze doen dit in de eerste plaats door (wetenschappelijke) publicaties die binnen het collectieprofiel vallen te verzamelen en ze digitaal of in de leeszaal ter beschikking te stellen. 'Presentatie' mag dus niet enkel worden geïnterpreteerd zoals in een museale context.

FUNCTIE 'PRESENTEREN EN TOELEIDEN'

Het delen van cultureel erfgoed met het grote publiek of met specifieke doelgroepen via presentatie, toeleiding, educatie en door het beschikbaar te maken voor raadpleging en gebruik

Criteria voor indeling op landelijk niveau

- het ontsluiten van de collectie cultureel erfgoed voor een breed en divers publiek op basis van een meerjarenplanning;
- het beschikken over een publiekswerking, waarbij er een aanbod is op het vlak van actieve en passieve publieksbegeleiding dat gericht is op verschillende doelgroepen
- het beschikken over een communicatie- en marketingbeleid, waarbij de collectie cultureel erfgoed landelijk of internationaal wordt bekend gemaakt;
- het hele jaar door geopend zijn voor individuele bezoekers:
  - ten minste zes dagen per week gedurende ten minste zes uur per dag, met een vaste sluitingsperiode van maximaal twee weken, in geval van een museum;
  - het hele jaar door geopend zijn voor individuele bezoekers, ten minste vijf dagen per week gedurende ten minste zes uur per dag, met een vaste sluitingsperiode van maximaal twee weken in geval van een culturele archiefinstelling;
  - het hele jaar door geopend zijn voor individuele bezoekers, ten minste vijf dagen per week gedurende ten minste zes uur per dag, met een vaste sluitingsperiode van maximaal twee weken in geval van een erfgoedbibliotheek;
- rekening houden met het bereiken van een breed en gedifferentieerd publiek bij het bepalen van de openingsuren en het prijzenbeleid met bijzondere aandacht voor en onderwijsinstellingen
- Toegankelijk zijn voor mensen met een fysieke beperking
- geografische reikwijdte van het publieksbereik. het museum of de culturele archiefinstelling bereikt een landelijk en internationaal publiek. Daarvoor onderneemt het museum of de culturele archiefinstelling de volgende acties:
  - zich richten tot een lokaal, regionaal, landelijk en internationaal publiek. Dit wordt aangetoond aan de hand van een analyse van de bezoekerscijfers en het publieksonderzoek. De bezoekerscijfers worden geregistreerd volgens de richtlijnen van de minister,;
  - een communicatiebeleid voeren dat gericht is op diverse doelgroepen met het oog op publiekswerving in binnen- en buitenland,;
  - beschikken over meertalige publieksinformatie.

Opmerking [SC13]: Schrappen. Ontsluiting (zowel registratie/catalografie als publiekswerking) vertrekt niet uitsluitend vanuit wetenschappelijk onderzoek dat door de eigen instelling wordt gedaan.

Opmerking [SC14]: Schrappen. De ontsluiting van de collectie van een erfgoedbibliotheek gebeurt in de eerste plaats via catalografie in de catalogus, en de terbeschikkingstelling van de collectie in de leeszaal. Dit is de kernopdracht van een (erfgoed)bibliotheek. Het verzamelbeleid (en dus ook het beleid rond ontsluiting) is gekoppeld aan het collectieprofiel, niet aan het eigen wetenschappelijk onderzoek.

Opmerking [SC15]: Schrappen, zie algemene opmerking

Opmerking [SC16]: We denken dat het criterium voor archiefinstellingen kan worden overgenomen voor de erfgoedbibliotheeksector

Opmerking [SC17]: Dit vraagt om nuancering.

Niet alle erfgoed(bibliotheek)collecties hebben het potentieel om een internationaal publiek te bereiken. Er schuilt een gevaar wanneer collecties die voornamelijk een Vlaams publiek kunnen bereiken inferieur worden geacht aan collecties met een 'internationale betekenis'. Dit mag geen doorslaggevend criterium zijn in de indeling van een erfgoedbibliotheek.

Criteria voor indeling op regionaal niveau

- een actief presentatiebeleid
- een voor de collectie en presentatie relevant aanbod van actieve en passieve publieksbegeleiding dat gericht is op verschillende doelgroepen in de regio
- een communicatie- en marketingbeleid
- Openingsuren:
  - musea: een openingstijd van minstens vier dagen per week, het hele jaar door, voor individuele bezoekers, met de mogelijkheid tot een vaste sluitingsperiode;

- archieven: een openingstijd van minstens vier dagen per week, het hele jaar door, voor individuele bezoekers, met de mogelijkheid tot een vaste sluitingsperiode
- Erfgoedbibliotheken: een openingstijd van minstens vier dagen per week, het hele jaar door, voor individuele bezoekers, met de mogelijkheid tot een vaste sluitingsperiode
- De geografische reikwijdte van het publieksbereik van het museum of de culturele archiefinstelling of de erfgoedbibliotheek is regionaal. Dit wordt beoordeeld aan de hand van:
  - het communicatiebeleid dat wordt gevoerd op basis van gegevens over het regionale publieksbereik;
  - het in de beleidsperiode te voeren publieksonderzoek.

Criteria voor behalen van een kwaliteitslabel

- Presentatiebeleid:
  - musea: een presentatie van de collectie cultureel erfgoed in geval van een museum
  - archieven en erfgoedbibliotheken: actief werk maken van de ontsluiting, de publieke toegankelijkheid en de presentatie van de collectie cultureel erfgoed
- Openingsuren:
  - musea: ten minste honderdvijftig dagen per jaar en ten minste 750 uur per jaar, waarvan minstens één werkdag per week en één dag in het weekend
  - archieven of erfgoedbibliotheken: ten minste twee dagen per week, al dan niet op afspraak

ZAKELIJK BEHEER

Criteria voor indeling op landelijk niveau

De kwaliteit van het zakelijke beheer van het museum of de culturele archiefinstelling **of de erfgoedbibliotheek**. Dit wordt beoordeeld aan de hand van:

1. de kwaliteit van de doelstellingen die geformuleerd worden op basis van de missie, waarbij:
  - a. de doelstellingen periodiek geformuleerd worden op basis van een planning;
  - b. het bereiken van de doelstellingen geëvalueerd wordt;
  - c. de missie, de doelstellingen, en de evaluatie van het bereiken van de doelstellingen intern gecommuniceerd worden;
2. de wijze waarop het museum of de culturele archiefinstelling **of de erfgoedbibliotheek** wordt aangestuurd en de mate waarin hierbij rekening gehouden wordt met belanghebbenden, waarbij:
  - a. er een evenwichtige samenstelling is van de bestuursorganen of adviesorganen, rekening houdend met belanghebbenden en relevante expertises;
  - b. belanghebbenden, waaronder een vertegenwoordiging van de cultureel-erfgoedgemeenschap, betrokken worden bij de planning en de evaluatie;
3. de wijze waarop het museum of de culturele archiefinstelling **of de erfgoedbibliotheek** georganiseerd is, waarbij:
  - a. er schriftelijke afspraken zijn over procedures en bevoegdheden;
  - b. een interne controle wordt georganiseerd
  - c. de principes inzake de overheidsopdrachten (indien van toepassing) in acht genomen worden;
4. het personeels- en verloningsbeleid dat gevoerd wordt en dat aangepast is aan de schaalgrootte van de organisatie, waarbij:
  - a. er een personeelsplan en een organogram is;
  - b. alle functies, zowel van de professionele als van de vrijwillige medewerkers, beschikken over een functiebeschrijving met een omschreven takenpakket en de competenties die nodig zijn om de functie naar behoren uit te voeren;
  - c. de professionele of vrijwillige medewerkers beschikken over voldoende zakelijke en inhoudelijke competenties voor de taken die zij vervullen en bijscholing kunnen volgen om zich hierin verder te bekwamen;
  - d. er voldoende garanties aan vrijwilligers geboden worden op het vlak van sociale en burgerrechtelijke bescherming;
5. het beschikken over een stabiele financiële basis en het voeren van een gezond financieel beleid dat vertrekt vanuit een realistische en evenwichtige begroting en die regelmatig wordt opgevolgd;
6. de zorg voor het eigen archief

Criteria voor indeling op regionaal niveau

Het museum of de culturele archiefinstelling **of de erfgoedbibliotheek** wordt kwaliteitsvol beheerd. Dit wordt beoordeeld aan de hand van:

- het personeelsbeleid;

Opmerking [MC18]: In deze sectie zijn er punten die niet evident zijn voor erfgoedbibliotheken (bv in universiteiten) die private instellingen zijn of niet of enkel onrechtstreeks aan de overheid of het publiek verantwoordelijk zijn

Opmerking [EW(19)]: Bij erfgoedbibliotheken via adviesgroep of vriendenorganisatie

- het beleid met betrekking tot een vrijwilligerswerking;
- het financiële beleid;
- de mate waarin het personeel bijscholing volgt.

Daartoe onderneemt het museum of de culturele archiefinstelling of de erfgoedbibliotheek de volgende acties:

- ze voert een personeelsbeleid dat gebaseerd is op een personeelsplan en organogram;
- de conservator of archivaris of de bibliothecaris en de stafmedewerkers volgen bijscholing, gericht op de werking of het management;
- de professionele of vrijwillige medewerkers die ingezet worden bij de uitvoering van de werking en de basisfuncties volgen bijscholing in de taken die zij vervullen;
- de werking stemt overeen met de principes van de kwaliteitszorg;

Criteria voor behalen van een kwaliteitslabel

- beschikt over een missie en doelstellingen die conform zijn met de voorwaarde vermeld in artikel 7 van het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012 (= definitie collectiebeherende organisatie);
- aangestuurd wordt door een bestuursorgaan of bevoegd gezag dat rekening houdt met belanghebbenden;
- beschikt over een organisatiestructuur waarbij er duidelijke afspraken zijn over procedures en bevoegdheden, en een interne controle wordt georganiseerd;
- een personeels- en verloningsbeleid voert dat aangepast is aan de schaalgrootte van de organisatie, waarbij minstens ieder personeelslid over een functiebeschrijving beschikt en jaarlijks geëvalueerd wordt; het personeel krijgt de mogelijkheid om zich bij te scholen;